

Praksisanbefalinger for den tidlige sprogstart

Petra Daryai-Hansen, Københavns Universitet/Københavns Professionshøjskole
Hanne Thomsen, Københavns Professionshøjskole

25. maj 2018

1. marts 2018 blev professionshøjskolerne UCC og Metropol til Københavns Professionshøjskole

L æ r i n g s m å l s b e v i d s t u n d e r v i s n i n g

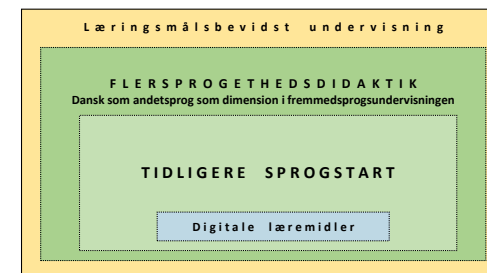
F L E R S P R O G E T H E D S D I D A K T I K
Dansk som andetsprog som dimension i fremmedsprogundervisningen

T I D L I G E R E S P R O G S T A R T

D i g i t a l e l æ r e m i d l e r

Fase 1: Omfattende litteraturopsamling

Begynderdidaktik, bl.a.

- Languages for the children of Europe. Published Research, Good Practice & Main Principles (Europa-Kommissionen, 2006)
- The Early Language Learning in Europe Project (ELLiE, 2011)
- Evalueringen av forsøk med fremmedspråk som felles fag på 6.-7. trinn (Mordal et al., 2013)

Omfattende forskningsopsamling og reviews (på vores hjemmeside start juli)

”Tidligere sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed”

1. TIDLIGERE SPROGSTART/BEGYNDERSPROGSDIDAKTIK	s. 2
2. TIDLIG ENGELSK	s. 7
3. TIDLIG FRANSK	s. 16
4. TIDLIG TYSK	s. 27
5. FLERSPROGETHEDSDIDAKTIK OG DANSK SOM ANDETSprog SOM DIMENSION I FREMMEDSPROGSUNDERVISNING	s. 35
6. LÆRINGSMÅLSBEVIDST UNDERVISNING	s. 44
7. DIGITALE LÆREMIDLER I FREMMEDSPROGSUNDERVISNINGEN/ FLERSPROGETHEDSDIDAKTIK	s. 46
8. PRAKSISNÆR PROFESSIONSUDVIKLING	s. 48
9. ELEVDATA	s. 53

Uploades på
projektets
hjemmeside
i juni måned

Fase 2: Teoribaserede praksisanbefalinger

**Omfattende
forsknings-
opsamling**

**Teoribaserede
praksis-
anbefalinger**

Fase 3: Praksisanbefalingerne som projektets røde tråd – teoribaserede og praksisafprøvede

Praksisanbefalinger

Praksisanbefalinger: TIDLIGERE SPROGSTART

Sørg for, at eleverne får **succesoplevelser**

Indholdsfokus

Byg på **emner, der interesserer eleverne**

Skab **meningsfulde sprogbrugssituationer**

Arbejd med elevernes samlede **kulturelle forkundskaber**

Inddrag emner fra **andre fag** i skolen f.eks. *N/T*, billedkunst, idræt, osv.

Sprogtilgængelsesfokus

Byg på **imitation** som central vej til barnets læring

Byg på **leg** som central vej til barnets læring

Byg på **narration/fortælling** som central vej til barnets læring

Arbejd fra start af med **sproglig opmærksomhed**

Tematiser sprog læringsstrategier

Brug **mål sproget** i undervisningen så meget **som muligt**

Brug **chunks** som indgang og støtte til sprogtilgængelse

Arbejd med semantiske felter i forbindelse med **ordforrådstilegnelse**

Brug **krop og sanser** som indgang og støtte til sprogtilgængelse

Produktive færdigheder

Fokuser på **mundtlig interaktion**

Arbejd fra start af med elevernes **fluency**

Giv mulighed for at eleverne tager **sprogligt initiativ**

Inddrag fra start af alle færdigheder – også at **skrive**

Receptive færdigheder

Fokuser på **lytteforståelse**

Inddrag fra start af alle færdigheder – også at **læse**

Praksisanbefalinger: FLERSPROGETHEDSDIDAKTIK OG DSA SOM DIMENSION I FREMMEDSPROGSUNDERVISNINGEN

Byg bro mellem **det nye fremmedsprog** (engelsk, fransk og tysk) og de sprog, som alle elever undervises i (herunder dansk / dansk som andetsprog)

Byg bro mellem **det nye fremmedsprog** og **elevernes førstesprog**

Inddrag **sprog, som der normalt ikke undervises i** (elevernes førstesprog, andre sprog), for at **styrke alle elevers sproglige opmærksomhed, sproglige anerkendelse og glæde ved sprog**

Eksplciter / undervis de flersprogede elever i **det danske, du bruger** (hvis du bruger dansk i din undervisning)

Praksisanbefalinger: LÆRINGSMÅLSBEVIDST UNDERVISNING

Formuler **klare læringsmål**

Vær opmærksom på **hvad der er i fokus**:

- Kommunikative kompetencer
- Sproglig opmærksomhed, sproglig anerkendelse og glæde ved sprog
- Viden og indholdsforståelse (f.eks. ift. sprog, kultur og temaer)

Tilrettelæg en **klar progression** mellem de enkelte undervisningsforløb

Giv målrettet og systematisk **feedback**

Praksisanbefalinger: lærer- og elevstemmer

Grundlæggende opbakning

Elev 1: Jeg synes egentlig, de alle sammen er vigtige.

Elev 2: Ja, det synes jeg også. De har jo så hver deres måde at være vigtige på, kan man sige.

(Fokusgruppeinterviews, 9. klasse, 2015)

TIDLIGERE SPROGSTART

NY BEGYNDERDIDAKTIK MED FOKUS PÅ FLERSPROGETHED

August 2017

Praksisanbefalinger

Elevernes stemmer er fremhævet med rødt

1. TIDLIGERE SPROGSTART

Sørg for, at eleverne får **succesoplevelser**

Indholdsfokus

Byg på **emner, der interesserer eleverne**

Skab **meningsfulde sprogbrugssituationer**

Arbejd med elevernes samlede **kulturelle forkundskaber**

Inddrag emner fra **andre fag** i skolen f.eks. N/T, billedkunst, idræt, osv.

Andre anbefalinger

Sprogtilegnelsesfokus

Byg på **imitation** som central vej til barnets læring

Byg på **leg** som central vej til barnets læring

Byg på **narration/fortælling** som central vej til barnets læring

Arbejd fra start af med **sproglig opmærksomhed**

Tematiser **sproglæringsstrategier**

Brug **målsproget** i undervisningen så meget **som muligt**

Brug **chunks** som indgang og støtte til sprogtilegnelse

Arbejd med semantiske felter i forbindelse med **ordforrådstilegnelse**

Brug **krop og sanser** som indgang og støtte til sprogtilegnelse

Andre anbefalinger

Produktive færdigheder

Fokuser på **mundtlig interaktion**

Arbejd fra start af med elevernes **fluency**

Giv mulighed for at eleverne tager **sprogligt initiativ**

Inddrag fra start af alle færdigheder - også at **skrive**

Receptive færdigheder

Fokuser på **lytteforståelse**

Inddrag fra start af alle færdigheder - også at **læse**

1. Succesoplevelser

Elev 1: Altså man vil jo gerne gøre mere

Elev 2: **Så tror man mere på sig selv**

Peder Lykke Skole, tysk, 5. klasse

Elev 1: [...] hvis man slet ikke får ros, hvis man ikke ved, hvad man gør godt, **så mister man ligesom håb og så tænker man bare “jeg når aldrig at lære sproget”.**

Randersgade Skole, fransk, 5. klasse

Succesoplevelser - fortsat

Elev 1: Jeg synes også det er rigtig vigtigt fordi ellers så kan man ikke finde ud af af noget i engelsk og så hvis man får en engelsk ven ligesom mig i lufthavnen [...] jeg fik faktisk hendes telefonnummer men jeg har stadig aldrig ringet. **Så, så er det vigtigt at man går og taler engelsk og at man skal tænke okay jeg kan godt tale engelsk og det er det samme i undervisningen.**

Randersgade Skole, engelsk, 1. klasse

Hvordan kan læreren skabe succesoplevelser hos eleverne?

Elev 1: For eksempel gå over til én og **give en ros** eller bare sige at han **godt kan** det eller at han skal **tro på sig selv** i stedet for bare at **give slip** på tingene for man lærer aldrig noget hvis man bare giver slip

Elev 2: Og man må **ikke blive sur** hvis man laver fejl

Nørre Fælled Skole, fransk, 5. klasse

Hvordan kan læreren skabe succesoplevelser hos eleverne? - fortsat

- Elev 1: [...] nogle gange, **så giver hun os noget der lige...**, altså det er bare en gang imellem, der er lige... **hvis vi sagtens kan finde ud af det**, fordi så føler man så at man kommer med sådan at få øje på "Ajj det kan jeg godt".
- Elev 2: Får man et boost.
- Elev 1: Ja, så altså finder man lige pludselig ud af **der var en ting jeg kan**, så bliver man bare rigtig glad og så vil man gerne lære mere og sådan noget.

Oehlenschlägersgade Skole, tysk, 5. klasse

Hvordan kan læreren skabe succesoplevelser hos eleverne? - fortsat

Elev 1: [...] for det første kan de sådan efter timen så kan de spørge: “Er der nogen der faktisk har lært noget eller nogen der ikke har lært noget? **Eller nogen der ikke kan forstå noget?**” Så gør hun jo, så kan de gøre sådan så at næste gang så er det jo hun tager lige før hun tager lige dem der ikke kunne finde ud af det så godt og så **går hun igennem det med dem igen.**

INT: Så at hele klassen er med?

Elev 1: Ja, er med.

Oehlenschlägersgade Skole, fransk 5. klasse

Hvordan kan læreren skabe succesoplevelser hos eleverne? - fortsat

- Elev 1: [...] hver gang så der skulle vi **læse noget, skrive noget, høre noget og sige noget** sådan hvor vi gik rundt og sagde nogle forskellige ting og sådan noget **om det vi har lært** altså det gjorde **vi alle sammen** [...]
- Elev 2: [...] det hele det var **meget nemmere**. Så kunne man også følge med og føle man kunne finde ud af det.

Oehlenschlägersgade Skole, fransk, 5. klasse

Hvordan kan læreren skabe succesoplevelser hos eleverne? - fortsat

- Elev 1: Når vi har **lært noget nyt**.
- Elev 2: Ja. [...] Når vi har **øvet os mange gange** og sådan ja.
- Elev 3: Når vi skal også **sige sætninger**, hvis nu at der kommer **et dansk ord, som var det samme som tysk**, så forstår vi det godt, det er bare lettere.

Nørre Fælled Skole, tysk, 5. klasse

2. Meningsfulde sprogbrugssituationer: Hvad man skal lære i den tidlige sprogstart?

Jeg synes også det er vigtigt at man lærer at sådan præsentere sig selv bare sådan sige at "hej, jeg hedder..." og sådan nogle ting altså bare sådan lidt basisagtig og "jeg kan lide og jeg kan ikke lide" og sådan noget.

Og så kan vi lære at begynde at sige sætninger

Og hvad man laver i løbet af en dag.

Måske sådan hvis der er nogen som der taler til en så kan man måske svare.

Meningsfulde sprogbrugssituationer – fortsat

Elev 1: Måske nogle små sætninger? Måske ... hi ... hi how are you? Måske ... eller ... I am et ... et tal old... altså jeg ved ikke helt hvad det hedder.

Elev 2: Thank you

Engelsk, 1. klasse

Meningsfulde sprogbrugssituationer – fortsat

- Elev 1: Sådan hvis nu jeg møder en tysker, eller sådan noget ikke også, og han spørger hvad klokken er, så kan man sige noget tilbage til ham.
- Elev 2: At præsentere sig selv.
- Elev 3: ”Hej jeg hedder [...]” eller sådan noget.
- Elev 1 : ”Jeg er 12 år gammel” ”Hvad laver du?”, ”Hvad hedder du?”
- INT: Ja, så at man kan have en dialog med en der taler tysk.
- Elev 3: Ja.

Tysk, 5. klasse

3. Brug målsproget i undervisningen så meget som muligt

Alle: Tysk! [...]

Elev 1: Så man lærer det

Elev 2: Ja ... og siger nogle flere ord, så kan vi godt spørge hende hvad det betyder

Peder Lykke Skole, tysk, 5. klasse

Brug målsproget i undervisningen så meget som muligt - fortsat

Elev 1: Engelsk. [...] Fordi vi ved allerede meget om dansk, så vil vi også gerne lære meget engelsk.

Randersgade Skole, engelsk, 1. klasse

Brug målsproget i undervisningen så meget som muligt - fortsat

Elev 1 og 2: Tysk. [...]

Elev 1: Så får man den fornemmelse om, hvad det betyder og så, hvis hun bruger kroppen samtidig så er det også måske lidt nemmere også.

Randersgade Skole, tysk, 5. klasse

Brug målsproget i undervisningen så meget som muligt - fortsat

Elev 1: Jeg tror faktisk, jeg synes det vil være fedt, hvis han bare talte tysk [...] jeg tror bare at jo mere du hører det, jo mere sådan kommer det til at sidde fast. Det er ligesom et lille barn, der heller ikke taler babysprog, man kan tale dansk til dem og de lærer det jo.

Oehlenschlägersgade Skole, tysk, 5. klasse

Brug målsproget i undervisningen: elevernes praksisanbefalinger

Bruge kroppen - hvis man for eksempel, hvis man nu siger man skal vide hvad stol betyder, så skal man pege på stolen

Få eleverne til at oversætte det til dansk

Sige det flere gange

Vi har også brugt nogle videoer på engelsk.

Hun har også lært os strategier om transparente ord

Brug målsproget i undervisningen: elevernes praksisanbefalinger - fortsat

Elev 1: Og fordi vi ved jo ikke [...] hvordan man siger rød på engelsk. Og så peger hun på noget rødt og så kan man forstå det [...] så det er det vigtigste tror jeg nok er at ... at kigge og lytte.

Randersgade Skole, engelsk, 1. klasse

Brug målsproget i undervisningen: elevernes praksisanbefalinger - fortsat

- Elev 1: Vi skal prøve at gætte os frem til sådan cirka hvad hun siger
Elev 2: Og så laver hun også kropssprog, og også sin tone
Elev 1: Hvis det er et spørgsmål, så laver hun tonen lysere
Elev 2: Ja
INT: Ja. Og det hjælper?
Elev 2: Ja det hjælper!
Elev 3: Ja for så ved man at det er et spørgsmål

Nørre Fælled Skole, fransk, 5. klasse

4. Brug krop og sanser som indgang og støtte til sprogtilegnelse

Elev 1: Jeg synes man lærer mere og man husker det

Nørre Fælled Skole, fransk, 5. klasse

Brug krop og sanser som indgang og støtte til sprogtilegnelse - fortsat

- Elev 1: Fordi det er sjovt altså man både har det **sjovt og lærer noget samtidig**.
- Elev 2: Det er fo- nok fordi at man er mere aktiv og at man sådan de fleste børn kan godt lide at lege så sådan har vi sådan en **aftale at man lærer noget plus at man også skal sådan lege**

Oehlenschlägersgade Skole, engelsk, 1. klasse

Brug krop og sanser som indgang og støtte til sprogtilegnelse - fortsat

- Elev 1: [...] disse ting de er ret sjove, man **lærer faktisk ting af dem, selvom de er sjove**. [...] Men jeg kan godt se, at man ikke får lavet så meget, hvis man sådan leger hele timen, men så skulle man måske lave en anden leg, hvor man er **100% sikker på at man lærer noget når man leger**.
- Elev 2: Og så skal man balancere at lege og lave opgaver.
- Elev 1: Ja.
- Elev 3: Og så kunne det bare sådan, du ved, en gang imellem og så lav... og så **finde noget fagligt inde i legen, så bliver det faktisk rigtig sjovt, sådan lærer man noget ud af det**.

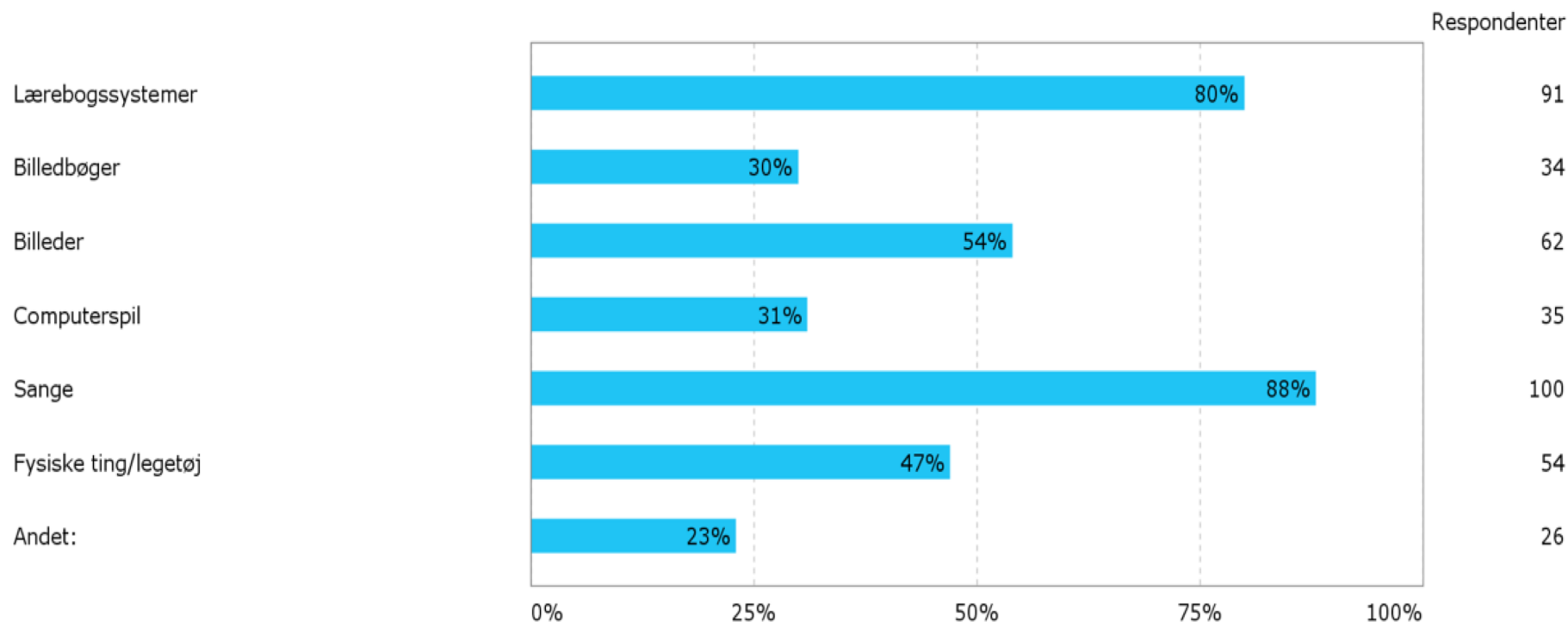
Oehlenschlägersgade Skole, tysk, 5. klasse

Praksisanbefalinger: at udvikle, videreudvikle og evaluere undervisningsmateriale

Praksisanbefalinger

36. Hvilke typer materialer har du anvendt i begynderundervisningen? (Vælg én eller flere muligheder)

Praksisanbefalinger: at udvikle, videreudvikle og evaluere undervisningsmateriale

<https://www.youtube.com/watch?v=ddDN30evKPc>

Diskuter (10 min. – opsamling i plenum):

1. Lever dette semantiske læremiddel op til praksisanbefalingerne for den tidlige sprogstart? Hvilke praksisanbefalinger?
2. Hvordan kunne dette semantiske læremiddel leve op til yderligere praksisanbefalinger for den tidlige sprogstart?

Vores undervisningsmateriale – tre centrale principper:

Undervisningsforløbene er

- teoribaserede og afprøvede i praksis: de bygger på centrale praksisanbefalinger til den tidligere sprogstart
- nytænkende, men integrerer også gamle klassikere som sangen "Kopf und Schulter, Knie und Fuß": dette skyldes, at en del klassikere lever op til centrale praksisanbefalinger
- fleksible og skal tilpasses den enkelte klasse ud fra den enkelte lærers skøn: man kan fx udvide med yderligere egnede tekster inden for det samme emne eller øge sværhedsgraden af nogle af aktiviteterne, der ligger i forløbene.